ואהבת
V'Ahavta
The Conservative Kehila in Zichron Ya'acov

חברים יקרים,

לפני כמה שנים זכיתי ללמד שיעור פרשת השבוע במכללת הרצוג, בקיבוץ הדתי עין צורים. התבקשתי ללמד את פרשת תרומה, הפותחת את העיסוק בהקמת המשכן במדבר. בחרתי להתמקד בחשיבות של הדיוק. ללא הדיוק - טענתי בגיבוי הטקסטים שהבאתי - השכינה לא תוכל לשכון באוהל אשר הוקם במיוחד עבורה.

בסוף השיעור נגשה אלי טובה אילן ז"ל - "המלכה" של הקיבוץ הדתי, ואחת מחלוצות הפמיניזם הדתי, שנפטרה לפני חודש בדיוק - ואמרה לי משהו שלא אשכח לעולם.

בשיעור אני דיברתי בלהט אידיאולוגי על חשיבות הדיוק. והיא - ממרום גילה וחכמת חייה - רמזה לי בעדינות שאולי כדאי להיזהר מדיוק יתר. מלאכת הדיוק, היא אמרה, יכולה להפוך בקלות רבה לעבודת אלילים מסוכנת.

עברו השנים, ועם כל קמט שנחרט על פניי ועם כל שערה שספק מאפירה ספק רוצה כבר להשתחרר ולנשור, אני מבין יותר ויותר כמה היא צדקה.

היזהרו מדיוק יתר!

והנה פסח מגיע, ואני רוצה - ברוח תבונתה של טובה אילן ז"ל, וגם לזכרה - להזהיר אותנו מקנאות יתר לחירות.

כבר שבועיים, לצד הניקיונות, הקניות והבישולים, מתרוצץ לו ברקע שיח ער על חירות. רבים מממחזרים במדיה החברתית טקסטים יפים, וברדיו נשמעים שירים שכתבו טובי משוררינו על אתגרי העבדות ועמל החירות. בימים האחרונים הטלפון שלנו מזמזם מדי כמה דקות ומבשר שהגיעה עוד ברכה לבבית - מחבר או מבית עסק - שמאחלת לנו השנה לצאת לחירות המיוחלת (כמובן, בעזרת מוצר כזה או אחר, שכרגע נמכר במבצע לרגל החג).

עבדים היינו, עתה בני חורין!

אבל אולי, כמו בעניין הדיוק, הגזמנו קצת עם רעיון החירות.

אלו מאיתנו שמלמדים את הנושא בבתי מדרש ברחבי הארץ, כותבים פוסטים בפייסבוק וטוויטר, מנהלים סדרים חינוכיים בבתי הספר ובמוסדות שונים, ומטיפים חירות לכל מי שרק מסכים לשמוע - אולי די?!

כמה שיפוטיות יש בשיח הזה! וגם לא מעט ייאוש - שהרי הבטחנו לעצמנו בפסח שעבר, וגם בזה שלפניו, שהשנה נצא סוף סוף מהתקיעות שחונקת אותנו, ומההתמכרות שמאמללת אותנו, ומהעצלנות שמנהלת אותנו, ומהדחיינות שמאפיינת אותנו... ואוי לנו, גם הפסח הזה יחלוף ואנחנו עדיין נהיה שם.

לכן, השנה אני מזמין את עצמי ואת כל מי שרוצה לשמוע, לקצת יותר עדינות בעניין החירות!

עידן המהפכות הגדולות חלף, ועמו האשלייה שמהפכה (כוחנית או שקטה) באמת משנה משהו. ג'ורג' אורוול לימד אותנו שכל מהפכה מסתיימת בוריאציה חדשה של אותו הדבר שאותו השלכנו מעלינו.

כי חירות היא תהליך - תהליך ארוך, הדרגתי. לא יוצאים מעבדות לחירות בכוח. גם לא במאמץ, בניגוד לאתוס ולכל מה שסיפרו לנו.

אני מאמין גדול באבולוציה, וכי מה שדוחף את הכל קדימה בספירלה האבולוציונית, איננו תיאוריית ה"הישרדות של המתאימים ביותר" (כפי שמכונה התיאוריה של דארווין), אלא משהו הרבה יותר עוצמתי. והמשהו הזה - שהוא פנימי במהותו - הוא שקט, שקוף וסמוי מן העין. והוא לוחש לנו כל העת לצאת… לצאת… לצאת…

היציאה שאותה אנחנו חוגגים בפסח - ובעצם בכל החגים ובכל השבתות, ואפילו בימי החול - היא חגיגת היציאה **מן הכוח אל הפועל, מהפוטנציאל אל המימוש.**

והחירות? החירות היא להתממש, **להיות יותר ויותר אנחנו**.

יוצא שהיציאה מעבדות לחירות היא הפוכה לגמרי ממה שחשבנו. היא בכלל לא "יציאה" במובן הרגיל של המילה. הרי אין איזו חירות נפלאה שם בחוץ, שאליה צריך לצאת. הבחוץ הוא "רק" מגרש המשחקים שעליו מתקיימת הדרמה הפנימית שלנו.

היציאה במהותה, היא מהחוץ פנימה!!!

והחירות - אותה יציאה מן הכח אל הפועל - היא תהליך עמוק, כמעט בלתי נראה. אמנם, בסופו של התהליך הפנימי מתגלה לנו בחוץ המוצר המוגמר והמרשים, אבל קדם לו מסע פנימי שקט, עדין, איטי, תת-מודע, חומל ופעמים רבות אפילו רך (אם כי, לא תמיד). אם עולה מאמץ וכוחניות, משמע שהעגלה מתעקשת לעקוף את הסוסים, ואז התהליך הופך להיות אלים וחסר סבלנות.

הכח המסתורי הזה, אשר מוליד את היש מתוך האין, ומוציא את הכל מהפוטנציאל אל הפועל, "אין לו דמות הגוף ואיננו גוף". הוא סמוי מן העין. ולמרות שהוא הכח שמניע את היקום מאז בריאתו, מאז המפץ הגדול, אין לו שם. האדם המסורתי קורא לו "אלוהים", או "שם הוי"ה", או "הקדוש ברוך הוא", או סתם "השם".

איך אתם קוראים לו?

השנה, בפרוש עלינו חג החירות, אולי נשקיט מעט את המילים, נאט את הקצב, נכבד את התהליך הפנימי, שלא פוסק לעולם - "לא ינום ולא יישן שומר ישראל".

אולי, אם נדע להרגיע ולכוון את תשומת ליבנו פנימה, נשמע את לחישתו של אלוהי-החירות, שרוחש ומנשים כל אטום וכל מולקולה, בשקט וברכות: "צאו… צאו מהחוץ ובואו פנימה… צאו ממצרים ושובו אל עצמכם… צאו מגושן והיו עצמכם… צאו לאט לאט… לא במהפכות… לא באידיאולוגיות צעקניות… לא באידיאולוגיות בכלל… אלא בלחישה, בקול דממה דקה.

והיזהרו מדיוק יתר.

מותר להסס. מותר לנסות. רצוי לפעמים גם להיכשל.

לַמְּדֵנִי, אֱלֹהַי, בָּרֵךְ וְהִתְפַּלֵּל
עַל סוֹד עָלֶה קָמֵל, עַל נִגַּהּ פְּרִי בָּשֵׁל,
עַל *הַמֵּרוּת* הַזֹּאת: לִרְאוֹת, לָחוּשׁ, לִנְשֹׁם,

לָדַעַת, לְיַחֵל, לְהִכָּשֵׁל. (לאה גולדברג)

חג חירות עדין ושבת שלום!

אלישע